

Het Zondagochtend Concert

29 september 2024 - Grote Zaal - 11.00 uur

Radio Filharmonisch Orkest
Lawrence Renes, dirigent
Ronald Brautigam, piano

Otto Ketting
1935-2012

Adagio uit 'Symfonie nr. 3' (1990)

Ludwig van Beethoven
1770-1827

Pianoconcert nr. 3 in c, op. 37 (1800-03)
Allegro con brio
Largo
Rondo: Allegro

Wolfgang A. Mozart
1756-1791

uit 'Pianoconcert nr. 24 in c', KV 491 (1786)
Larghetto

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview met Saskia Voorbach, de nieuwe AVROTROS-presentator van Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/voorbach.**

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

6 okt - Grote Zaal

Schuberts mooiste koor- en pianomuziek door het Groot Omroepkoor en pianist Nino Gvetadze

13 okt - Kleine Zaal

Mozarts *Fluitkwartetten* door Vox Animae Soloists

zo 24 nov - Grote Zaal

Mozarts *Pianoconcert nr. 19* door Angela Hewitt

zo 1 dec - Grote Zaal

Schuberts *Symfonie nr. 5* en Hannes Minnaar speelt Beethoven

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! [#concertgebouw](https://twitter.com/concertgebouw)

Het Zondagochtend Concert wordt elke week door AVROTROS rechtstreeks uitgezonden op NPO Klassiek.

Otto Ketting, die twaalf jaar geleden overleed, was een 'modern' componist, maar hij schreef niet het soort muziek dat mensen de zaal uitjoeg. En daarmee onderscheidde hij zich van heel wat collega's uit die tijd. Hij betreurde het dat hedendaagse componisten zo ver buiten het 'gewone' muzikaleven stonden: er zou alleen maar een 'gewoon' muzikaleven moeten zijn waarin alle muzieksoorten naast elkaar bestaan. En in Ketting's muziek hoor je dat terug. Hij haakte gretig in op muziek uit het verleden. Bij hem kom je schaamteloze romantische gebaren tegen, de klankweelde van Ravel, echo's van moderne meesters als Stravinsky en Schönberg, en – zeker in de instrumentatie – vaak ook een fikse scheut jazz.

In het *Adagio* – een zelfstandig stuk waaruit later de *Derde symfonie* groeide – verwijst Ketting op ironische wijze naar de langzame delen uit de symfonieën van Mahler, een componist met wie hij op z'n zachtst gezegd niet veel ophad, maar die hij onomzeilbaar achtte. IJle vioolmelodieën zweven hier boven een wonderlijk, hypermodern landschap van metalige, klokachtige klankblokken waarin de tijd bevroren lijkt te zijn. Die schijnbare bewegingloosheid is de grote uitdaging van het stuk, want Ketting schreef het voor een dirigentenconcours:

niets is lastiger voor een beginnende maestro dan een orkest strak laten spelen in een uiterst traag tempo.

Weense klassieken

Pianist Ronald Brautigam, die op 1 oktober zeventig wordt, heeft een enorm brede muzikale interesse. Zijn repertoire reikt van barok tot hedendaags, maar bij de Weense klassieken voelt hij zich het meeste thuis. 'Ik vind ontzettend veel mooi en leuk om te spelen', zegt hij, 'maar het leven is niet eindeloos en op een gegeven moment ga je focussen op wat je kennelijk écht ligt. Mozart, Haydn en Beethoven fascineren me door hun gevoel voor evenwicht. Als ik zelf componist was geweest had ik zulke uitgebalanceerde stukken willen schrijven. Daar komt bij dat het muziek is die een respect afdwingt waar je als vertolker niet tussen moet willen zitten. Als je Beethoven uitvoert is Beethoven de belangrijkste persoon op het podium. Dat heb ik tijdens mijn lessen bij Rudolf Serkin geleerd. Die zei: je kunt het zo mooi mogelijk maken en het publiek behagen, maar dan ben je een entertainer. Je bent pas een artiest als je aan de partituur onderwerpt. Niet de vertolker, maar de muziek moet het publiek bereiken, ontroeren, shockeren of wat dan ook.'

Voorbode van de Romantiek

Brautigam nam inmiddels Beethovens complete piano-oeuvre op, inclusief de meer obscure werken. Zo bracht hij in 2010 het '*Nulde*' pianoconcert onder de aandacht, een jeugdwerk waarvan alleen een pianopartij bestond en dat Brautigam zelf geheel in stijl orkestreerde. Maar het *Derde pianoconcert in c*, op. 37 is een volwassen stuk, uit een cruciale fase in Beethovens leven.

Rond 1800, toen hij dit werk schreef, was Beethoven een dertiger en zelf nog steeds een briljant pianist die zijn eigen werken ten doop hield. Maar zijn doofheid had zich reeds aangekondigd en zou spoedig een eind maken aan zijn podiumcarrière. In die periode begon de componist zich steeds duidelijker af te tekenen als voorbode van de Romantiek. Qua expressie gaat de muziek verder dan de pianoconcerten van Haydn en Mozart, en zijn eigen eerste twee concerten. Alleen al de beginmaten hebben de typische nadrukkelijkheid van de latere Beethoven: geen sierlijke, afgeronde melodelijnen zoals bij zijn voorgangers, maar korte motieven met sterke ritmische accenten. Ongewoon is ook dat de muziek voortdurend van mineur naar majeur verspringt – een realistische weergave van de voor- en tegenspoed in het dagelijks leven. En daarmee richtte

Beethoven zich rechtstreeks tot de 'gewone man', want hij was een van de eerste componisten die ook voor de burgerij schreven en niet meer uitsluitend voor het plezier van de adel.

Even eigengereid is het middendeel, waar Beethoven de gebruikelijke orkestintrodunctie aan zijn laars lapt en de piano in zijn eentje laat beginnen. Ook hier speelt Beethovens maatschappijvisie, aangewakkerd door de Franse Revolutie, subtiel mee: de tijd van overheersing was voorbij, het individu laat zich niet meer onderdrukken. Die gedachte manifesteert zich misschien nog sterker in het slotdeel, waarin de piano het orkest voortdurend uitdaagt, interrumpeert en in nieuwe richtingen stuwt.

Dramatische Mozart

Brautigam soleert tot besluit in het Larghetto uit Mozarts dramatische *Pianoconcert nr. 24 in c*, KV 491. Mozart componeerde het in 1786, in dezelfde tijd als zijn vrolijke opera *Le nozze di Figaro*. Erg vrolijk is het pianoconcert echter niet – wel zeer theatraal. In het zangerige Larghetto is de sfeer even wat luchtiger, mede door de mooie sologedeelten voor klarinet, hobo en fagot die bijdragen aan de rustieke, landelijke stemming.

Michiel Cleij